

EUSEW KONFERENCA V BRUSLJU

Na konferenci EUSEW (European Sustainable Energy Week) v Bruslju so odločevalci na organiziranih srečanjih odpirali pomembna vprašanja, povezana z novim programom EU Recovery Plan ter REPowerEU, svežnja, sprejeta po koronski krizi leta 2019.

V treh dvoranh Evropske komisije so poslanci Evropskega parlamenta ter drugih evropskih institucij, predstavniki nevladnih organizacij, finančnih institucij, podjetniki, župani večjih evropskih mest, energetiki, ter ostali, poudarjali pomen obnovljivih virov energije, izrazili neomajno zaupanje v energetske skupnosti in prepričanje, da so te ključ do preživetja energetske krize, ter obsojali konflikt med Rusijo in Ukrajino, s tem tudi evropsko odvisnost od ruskega plina ter fosilnih goriv.

Konference sem se udeležila kot del slovenske delegacije mladih, ki se ukvarjamo s trajnostnim razvojem in z energetiko. Člani delegacije smo iz različnih slovenskih mladinskih organizacij. Ker je bil pomemben del EUSEW konference tudi program za mlade, smo želeli izvedeti, kako želi Evropska Unija vključevati mlade v odločevanje in postavljanje smernic.

Kot vemo, je v preteklosti Evropska Unija predpisala dva obsežna svežnja dokumentov ter implementacij, ki naj bi spodbudila trajnostni razvoj vsake izmed držav članic, Evropski zeleni dogovor (Green Deal) in Pripravljeni na 55 (Fit for 55). Na konferenci noben izmed svežnjev ni bil omenjen, večinoma so se sklicevali le na nove dokumente iz EU Recovery Plan, specifično iz REPowerEU, ki se osredotoča na energetske razvoj držav članic. Evropski zeleni dogovor je bil površinsko vstavljen v debato o energetskih skupnostih, predstavniki evropskih finančnih institucij pa so v diskusiji omenili Pripravljeni za 55 le v kontekstu vloge finančnih in investicijskih institucij pri razvoju obnovljivih ter nizkoogljičnih virov energije na evropski ravni. Prav tako se na konferenci ni niti enkrat omenila jedrska energija. Na diskusiji o Učinkovitosti energetskega sistema za stroškovno učinkovito razogljičenje in energetske odpornost na vprašanje, zakaj bi se tako izrazito naslonili na obnovljive vire energije glede na trenutno situacijo in ne na jedrsko energijo, ni odgovoril nobeden izmed. Dirk Kalsers iz EMEA Eaton je le povedal, da ne razume, zakaj je vprašanje sploh aktualno, saj je jedrska energija »izven mode«. Jedrska energija se nato ni več omenjala.

Na diskusiji z naslovom »REPowerEU: varčevanje z energijo, diverzifikacija, izgradnja zelenega energetskega sistema EU« je Julian Dieler, uradnik za politiko na Evropski komisiji, omenil, da so leta 2020 države članice Rusiji plačale 100 milijard evrov le za uvoz fosilnih goriv in poudaril, da je glavni cilj načrta REPowerEU poiskati alternativo za plin. Slednji načrt je primerjal s Pripravljeni na 55 ter priznal, da je ta veliko bolj ambiciozen, saj predvidevajo v sklopu tega svežnja kar 300 milijard evrov investicij, večina do leta 2027: 86 milijard evrov v vetrno energijo in v PV (fotovoltaične) sisteme, 56 milijard evrov v energetske učinkovitost in toplotne črpalke, 41 milijard evrov v industrijo in zmanjšanje porabe, 39 milijard evrov v omrežje in shranjevanje, 37 milijard evrov v biometan, 27 milijard evrov v obnovljiv vodik (te investicije želijo nadaljevati po letu 2027), 10 milijard evrov v LNG (Liquified Natural Gas) infrastrukturo in cevni sistem, 2 milijardi evrov v biomaso ter 2 milijardi v podaljšanje življenjske dobe premogovnikov. Opazili smo, da nikjer ni bilo omenjenih investicij v jedrsko energijo. Komisija za uresničitev investicijskih potreb za uresničevanje načrta REPowerEU predlaga, da se 225 milijard pridobi s

RRF (Recovery and Resilience Facility) posojili. Julian Dieler je poudaril, da je preko uresničitve načrta v svežnju REPowerEU neodvisnost od ruskega plina do leta 2027 zahtevna, a izvedljiva.

Catharina Sikow, direktorica internega energetskega trga na Evropski komisiji, je poudarila, da je pri implementaciji novega svežnja ključna vseevropska politika omrežij. Omenila je energetske terminale, kot so jih uvedli ponekod v Grčiji. Gre za LNG terminale (Liquified Natural Gas), ki jih razvijajo v Alexandroupolis. Z njimi želijo balkanski regiji omogočiti čim hitrejšo neodvisnost od ruskega plina. V Evropski uniji potrebujemo takšne go-to področja gradnje obnovljivih virov energije ter vročih točk za podporo omrežja. »Denar ni glavni problem,« je nadaljevala: »Največji izziv pri implementaciji je pridobivanje dovoljenj, zavzemali se bomo za spremembo državne zakonodaje ter skrajšanje čakanja na dovolilnice na tri mesece,« je zaključila.

Dan Lert, podžupan Pariza, je povzel načrt za energetske učinkovitost mesta. Na leto mesto porabi 710 GWh (gigavatnih ur) za osvetlitev zgradb, kar želijo zmanjšati za 10 %, s čimer bi zmanjšali strošek porabe za 10 milijonov evrov, ki bi jih, vključno z dodatnimi 58 milijoni evrov iz mestnega proračuna, ponovno investirali v socialna stanovanja. Prav tako bodo znižali ogrevanje notranjih bazenov za eno stopinjo, s čim bodo privarčevali 4 % energije na letni ravni. Nameravajo izklopiti javno razsvetljavo ob 22.00 ter jo čez dan zmanjšati njeno intenzivnost za 30 %. Zadnji ukrep je bil izpodbit, saj je ena izmed panelistk omenila, da s tem ogrožajo specifične demografske skupine prebivalstva, poglavito ženske.

Diskusija o digitalni inovaciji in energetskih skupnostih je v ospredje postavljala pomen energetskih skupnosti ter jih predstavila kot rešitev energetske krize. Energetske skupnosti so odvisne od stopnje digitalizacije, so se strinjali panelisti, zato moramo povečati digitalne sposobnosti prebivalcev in mladih. Jacopo Sala iz EYEN (European Youth Energy Network) je poudaril, da je večina orodij za učenje v tujem jeziku, primarno v angleščini, kar lahko predstavlja jezikovno oviro za večino prebivalcev. Omenil je, da bi se morala tovrstna znanja brezhibno integrirati v vsakdan in jim omogočiti avtonomen sistem učenja. Pozval je za javni proračun mest za energetske učinkovitost stavb in poudaril pomanjkanje implementacij ter namignil, da se lahko tovrstne ideje poiščeje v energetskih skupnostih, ki bi lahko predstavljale tudi inovativne komunikacijske modele za novo generacijo.

Energetske skupnosti so bile pomemben del konference EUSEW, Evropske institucije definitivno vidijo v njih velik potencial za energetske razvoj držav članic. Neutrudljivo so poudarjali, da so ključ do premostitve energetske krize, pred katero smo se znašli. Vendar, ob poslušanju predstavitev o nastajajočih skupnostih, kot so Buurtwarmte na Nizozemskem, kjer so razvili projekt daljinskega ogrevanja, Les 7 Vents v Franciji, kjer vlagajo v renovacijo stavb in v koncept one-stop-shop, Energie Solidaire, prav tako v Franciji, kjer zbirajo mirkodonacije za izboljšanje energetske revščine, v nekaterih belgijskih mestih postavljajo sončne elektrarne na socialna stanovanja, energetske prehode mesta Valencia, udeleženec od diskusije dobi občutek, da institucije pričakujejo, da bomo v kratkem obdobju ravno z energetskimi skupnostmi dosegli neodvisnost od ruskega plina. Vemo pa, da toplotne črpalke, v katerih bi se shranjevala odvečna elektrika, še nismo zmožne zadržati toliko odvečne energije, vemo, da je učinkovitost sončnih elektrarn približno 18 %, prav tako se pa zavedamo, da je velik problem ravno birokratične narave, saj je že za vzpostavitev majhne energetske skupnosti, kot so na primer Luče, minilo več kot tri leta. Sodelujoči na diskusiji so ob podajanju primerov dobre prakse povedali, da bi za

večja urbana mesta potrebovali 12 let za vzpostavitev. V delegaciji smo se zato vprašali, ali so energetske skupnosti učinkovita kratkoročna rešitev.

Konkretna diskusija je potekala tudi v Sicco Mansholt dvorani, kjer so predstavniki institucij KfW, Evropska investicijska banka, d-fine, Climate Strategy, Sustainable Development Capital LLP (SDCL) ter Evropske komisije predstavili načrt financiranja obnovljivih virov energije, v skladu s svežnjem Pripravljeni na 55 in s COP27. V skladu s podnebnimi ukrepi so napovedali, da bo Energy Efficiency Financial Institutions Group (EEFIG skupina) do leta 2027 investirala 1800 milijard evrov v obnovljive energije, 550 milijard evrov bo investiranega privatnega kapitala, dodatnih 300 milijard evrov pa bo prispeval sveženj REPowerEU. Do konca leta 2027, torej v manj kot petih letih, načrtujejo več kot 2650 milijard evrov investicij le v obnovljive vire energije.

Poudarili so tudi nekaj ključnih točk svoje neto nič ogljične agende. Med leti 2025 in 2030 želijo vzpostaviti konkretne, znanstveno utemeljene cilje investiranja, s katerimi bi s pametnim investiranjem pripomogli k znižanju izpusta toplogrednih plinov za 55 % v državah članicah. Do takrat želijo tudi razviti modele, s katerimi bi lahko odgovorili na naslednji tip vprašanj; če na primer banka investira v energetske vire, koliko njenega ogljičnega odtisa pripada banki.

Do leta 2025 si je neto nič ogljična zveza bank, ki jo sestavlja več kot 110 svetovnih bank postavila kratkoročne cilje investiranja, skupno imenovane EE First, oziroma Energy Efficiency First (najprej energetska učinkovitost). Evropska investicijska banka bo tako na primer z implementacijo tega principa do leta 2025 investirala 4,5 milijarde evrov v energetske učinkovite projekte. Princip EE First je torej pristop investiranja, s katerim investicijske institucije s pomočjo strokovnega mnenja presodijo, ali so projekti dovolj energetske učinkoviti, kakšne so možnosti in časovni okvir implementacije, učinkovitost glede na okolje, ter kako razširljiv projekt je, presodile, ali bodo sploh investirale. Peter Hobson, vodja ESG pri Sustainable Development Capital LLP (SDCL) je dejal, da je energetska učinkovitost kapitalski trgi velikokrat spregledajo, ter pozval: »Ustrezimo povpraševanju!« Od leta 2015 je bilo za centralizirane obnovljive vire investiranih 54 milijard dolarjev, za decentralizirane pa 4 milijarde dolarjev preko več kot 200 skladov. Med leti 2016 in 2030 je ocenjeno povpraševanje za centralizirane obnovljive vire energije med 5 in 9 triljonov dolarjev, za decentralizirane in energetske učinkovite projekte pa med 10 in 29 triljonov dolarjev. EEFIG skupina je poudarila, da trenutni trg potrebuje investitorje, ki bodo pripravljeni na dolgoročne investicije z nizko stopnjo donosa, pod 3 %, saj bomo le tako lahko znižali ceno hipotek in omogočili višji življenjski standard. »Energetska učinkovitost,« je poudarila Bettina Dorendorf, vodja trajnostnega razvoja in trajnostnih financ pri KfW: »ne sme biti kratkoročna tržna priložnost, ampak dolgoročna.«